Päivämäärä
17.11.2026

EPV Energia Oy, Energiavarasto, Laihia

Viranomaisen perustellun päätelmän huomioiminen

RAMBØLL Bright ideas. Sustainable change.

Sisältö

1.	Johdanto	2
2.	Arviointiselostuksen riittävyys ja laatu	2
2.1	Hankkeen kuvaus ja hankevaihtoehdot	2
2.2	Yhdyskuntarakenne ja maankäyttö	2
2.3	Suunnitelmat ja luvat	3
2.4	Maisema	3
2.5	Eläimistö	4
2.6	Linnusto	4
2.7	Kasvillisuus ja luonto	5
2.8	Suojelualueet	5
2.9	Yhteisvaikutukset	6
2.10	Ihmisten terveys, elinolot ja viihtyvyys	7
2.11	Arkeologinen kulttuuriperintö	8
2.12	Pintavedet	8
3.	Yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä	8
3.1	Linnusto	8
3.2	Liito-orava	9
3.3	Kasvillisuus ja luontotyypit	9
3.4	Yhdyskuntarakenne ja maankäyttö	9
3.5	Maisema	9
3.6	Yhteisvaikutukset	10
3.7	Arkeologinen kulttuuriperintö	10
3.8	Ihmisten elinolot ja viihtyvyys	10
3.9	Onnettomuusriskimallinnus	10
4.	Perustelut	11
4.1	Linnusto	11
4.2	Luonnonolot	12
4.3	Eläimistö	12
4.4	Maankäyttö ja kaavoitus	13
4.5	Maisemavaikutukset	13
4.6	Yhteisvaikutukset	13
4.7	Arkeologinen kulttuuriperintö	14
4.8	Pohjavedet	14
4.9	Ilmasto	15

1. Johdanto

Perustellun päätelmän huomioiminen -taulukko on laadittu kaavoitettavan hankealueen näkökulmasta. YVA-menettelyssä on käsitelty myös hankevaihtoehtoihin liittyvät sähkönsiirron vaihtoehdot. Taulukossa on kuitenkin esitetty myös sähkönsiirtoa koskevat asiat. Voimajohdoille on omat lupamenettelynsä, joissa ne tarkastellaan tarkemmin. Tämän vuoksi voimajohtoreiteille ei anneta kaavamääräyksiä tässä kaavamenettelyssä.

2. Arviointiselostuksen riittävyys ja laatu

Yhteysviranomaisen kommentit	Huomiointi/huomioita
Selostukseen ei kokonaisuutena arvioiden sisälly sellaisia olennaisia puutteita, jotka estäisivät yhteysviranomaista laatimasta perusteltua päätelmää hankkeen merkittävistä vaikutuksista. Selostuksen perusteella on mahdollista muodostaa kokonaiskuva hankkeesta ja sen ympäristövaikutuksista sekä tunnistaa ja arvioida hankkeen merkittävät vaikutukset.	Ei tarvetta täydentää/tarkentaa
Arviointiselostuksessa arvioinnin tulokset on esitetty eri vaikutustyyppien arviointien kappaleissa sekä taulukkomuodossa esitetyssä yhteenvedossa vaihtoehtojen vertailuosiossa. Yhteysviranomainen huomauttaa, että taulukkomuotoinen yhteenveto sisälsi ristiriitaista tietoa verrattuna arviointiselostuksen kappaleisiin.	Kasvillisuuteen ja luontotyyppeihin kohdistuvien vaikutusten merkittävyys on YVA-selostuksen yhteenvetotaulukossa virheellisesti merkitty kohtalaiseksi, vaikka tekstissä merkitys on arvioitu suureksi. Kaavaselostuksessa kasvillisuusvaikutukset on arvioitu suuriksi kielteisiksi suunnittelualueella (luku 9.4 ja koontitaulukko 16).
Arviointiselostus sisältää yleistajuisen tiivistelmän ja kattavat lähdeviitteet. Arviointiselostuksen luettavuutta heikensi puuttuva sivunumerointi, karttojen haalea väritys, huono resoluutio ja karttamerkintöjen pieni kuvausteksti.	Kaavoituksen yhteydessä laaditaan tarkempia karttoja suunnittelualueesta. YVA-raportin tyypillinen koko on A4.
Arviointiselostus sisälsi jonkin verran yleistä taustatietoa, jonka olisi voinut esittää tiiviimmin, tai jättää pois. Toisaalta tekstiä oli tiivistetty niin, että jotain hanketta koskevaa olennaista tietoa esitettiin vain liitteissä.	Ei koske kaavoitusta
Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan arviointiselostuksessa on kuvattu riittävästi hankkeen kannalta olennaisia strategioita, tavoitteita ja suunnitelmia. Vaikutukset meluun, ilmanlaatuun, pinta- ja pohjavesiin, maa- ja kallioperään, arkeologiseen kulttuuriperintöön ja luonnonvarojen hyödyntämiseen on arvioitu riittävästi, eikä yhteysviranomaisella ole näiden vaikutusten arviointeihin huomautettavaa.	YVA-selostuksen vaikutusten arvioinnit palvelevat myös kaavan vaikutusten arviointia.

2.1 Hankkeen kuvaus ja hankevaihtoehdot

Yhteysviranomaisen kommentit	Huomiointi/huomioita
Hankkeen perustiedot sekä hankevaihtoehdot on esitetty arviointiselostuksessa riittävästi ja selvästi.	Merkitään tiedoksi.

2.2 Yhdyskuntarakenne ja maankäyttö

Yhteysviranomaisen kommentit	Huomiointi/huomioita

Arviointiselostuksessa on esitetty vanhentunutta ja ristiriitaista tietoa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavasta. Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavojen yhdistelmäkartassa esitetään virheellisesti Etelä-Pohjanmaan vanha maakuntakaavakokonaisuus, joka on kumottu uuden Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 2050:n astuessa voimaan. Samoin toisessa yhdistelmäkartassa, joka kuvaa vireillä olevien Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakuntakaavojen 2050 yhdistelmää, on virheellisesti kerrottu, että kuvassa on hyväksytty maakuntakaava, vaikka siinä esitetään ehdotusvaiheen kaavakartta.	Maakuntakaavaa koskevat tiedot on päivitetty kaava-asiakirjoihin.
Arviointiselostuksesta puuttuu maakuntakaavan merkintöjen luettelosta ja kuvauksesta maakuntakaavassa Kärmesojanmaalle Ilmajoelle osoitettava luonnonsuojelualueen merkintä.	YVA-selostuksen täydennyksessä on tutkittu sähkönsiirron vaihtoehto VE2 Laihian Rajavuoreen aiemmin arvioidun vaihtoehdon VE1 Seinäjoelle lisäksi. Sähkönsiirtoreittiä ei ratkaista suunnittelualueen kaavoituksessa. Huomioidaan jatkosuunnittelussa.
Arviointiselostuksesta ei käy ilmi, onko hankkeessa tehty Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan suunnittelumääräyksen mukaisesti yhteistyötä sähkönsiirron suunnittelussa muiden energiantuotannon toimijoiden kanssa, vaikka lähialueen muiden hankkeiden sähkönsiirtoa suunnitellaan osin samoja reittejä pitkin ja samalle sähköasemalle.	Huomioidaan jatkosuunnittelussa.
Laihian kunta huomauttaa, että arviointiselostuksesta esitetystä yleis- ja asemakaavatilannetta kuvaavasta kuvasta puuttuvat Valtateiden vaikutusalueiden osayleiskaavan tarkistuksen ja laajennuksen laajennusalueet, Kattiharjun tuulivoimapuiston laajennuksen osayleiskaava sekä vireillä oleva/ollut Ooperin osayleiskaava.	Yleiskaavoitustilannetta on päivitetty kaavoituksen yhteydessä.

2.3 Suunnitelmat ja luvat

Yhteysviranomaisen kommentit	Huomiointi/huomioita
Koska ympäristövaikutusten arviointimenettelyn yhteydessä arvioidaan myös toiminnan päättymisen vaikutuksia, yhteysviranomainen muistuttaa, että rakennuksen purkaminen edellyttää nykyisen lainsäädännön (Rakentamislaki 751/2023 55 §) mukaan purkamislupaa.	Tarvittavat luvat on täydennetty kaavaselostukseen ml. purkamislupa.

2.4 Maisema

Yhteysviranomaisen kommentit	Huomiointi/huomioita
Lähes kaikissa sähkönsiirron havainnekuvissa uuden sähkönsiirtolinjan maisemavaikutusten hahmottaminen on vaikeaa. Uusi linja on kuvissa sijoitettu etäälle maisemaan ja kuvat ovat laadultaan epätarkkoja.	YVA-selostuksen täydennyksessä on laadittu sähkönsiirron vaihtoehdosta VE2 Laihian Rajavuoreen uusia havainnekuvia. Sähkönsiirtoreittiä ei ratkaista suunnittelualueen kaavoituksessa.
Sähkönsiirron osalta maisemavaikutuksiin ei esitetä lieventämiskeinoja visuaalisesti kevyiden rakenteiden lisäksi.	Tämän perustellun päätelmän jälkeen YVA-selostuksen täydennyksessä on lisäksi esitetty lieventämiskeinoiksi puuston säästäminen tai hyödyntäminen, työvaiheiden pitäminen mahdollisimman lyhyinä ja rajaamalla työskentely vain välttämättömille alueille sekä käytön jälkeen palauttamalla maa-alueita luonnonmukaiseen tilaan ja reunavyöhykkeiden maisemanhoidolla. Sähkönsiirtoreittiä ei

	ratkaista suunnittelualueen kaavoituksessa.

2.5 Eläimistö

Yhteysviranomaisen kommentit	Huomiointi/huomioita
Liito-oravaselvityksen ajallisesta kestosta/päivämääristä on ristiriitaista tietoa luontoselvitysliitteessä ja arviointiselostuksessa. Arviointiselostuksessa mainitaan liito-oravakartoituksesta erillinen raportti, mutta se ei ole liitteenä.	Liito-oravakartoitusraportti on osa arviointiselostuksen liitteenä olevaa luontoselvitysraporttia, (liite 2, kappale 5.1.). Kaavan suunnittelualueella ei sijaitse merkittäviä liito-oravalle soveltuvia elinympäristökokonaisuuksia, eikä energiavarastokokonaisuuden arvioida aiheuttavan muutoksia liito-oravan elinympäristöön.

2.6 Linnusto

Yhteysviranomaisen kommentit	Huomiointi/huomioita
Hankealue ja sähkönsiirtoreitin länsiosa sijaitsevat suuren, uhanalaisen päiväpetolinnun reviirillä, joten hankkeen vaikutukset kyseessä olevaan lajiin olisi tullut selvittää ja arvioida sekä lisäksi arvioida yhteisvaikutukset tuulivoimahankkeiden kanssa.	YVA-selostuksesta annetussa perustellussa päätelmässä 10.4.2025 todetaan, että *hankealue ja sähkönsiirtoreitin länsiosa sijaitsevat suuren, uhanalaisen päiväpetolinnun reviirillä, joten hankkeen vaikutukset kyseessä olevaan lajiin olisi tullut selvittää ja arvioida sekä lisäksi arvioida yhteisvaikutukset tuulivoimahankkeiden kanssa.* Perustellun päätelmän 10.4.2025 jälkeen YVA-selostuksen täydennyksen yhteydessä toteutettiin päiväpetolintuselvitys ja arvioitiin myös yhteisvaikutuksia tuulivoimahankkeiden kanssa. Päiväpetolintuja tarkkailtiin erikseen kolmena päivänä, eikä sähkönsiirtolinjan VE2 alueelta havaittu päiväpetolintujen pesiä. YVA-selostuksen täydennyksestä annetussa ajantasaistetussa perustellussa päätelmässä 8.4.2026 todetaan, että *päiväpetolintukartoitus ei ollut kovin laaja, joten arviointiin jää epävarmuutta. Voitaneen kuitenkin arvioida, ettei linjan alueella merkittävässä määrin* esiinny *petolintujen pesiä, eikä vaihtoehdolla VE2 todennäköisesti ole merkittävää vaikutusta linja alueella pesiviin päiväpetolintuihin. Kartoituksissa tai ennakkotietojen perusteella lähialuilta tunnistettiin kuitenkin useampia suurten petolintujen reviirejä. Voimajohto aiheuttaa*

	törmäysriskin alueella saalistaviin, tai lentoreittinään käyttäviin päiväpetolintuihin. Yhteisvaikutusten arviointi sisältää merkittävää epävarmuutta, sillä Taaborinvuori-Miiluhaudanmäki-Jokiperätuulivoimapuiston tuulivoimaloiden sekä sähkönsiirtoreittien suunnittelu on kesken. Ei ole perusteltua syytä olettaa, että tuulivoimahanke ja energiavarasto toteutuisivat kaavan suunnittelualueen välittömässä läheisyydessä yhtä aikaa. Kaava-alue on EPV:n omistuksessa ja maakuntakaava ei mahdollista tälle alueelle tuulivoimarakentamista. Kaavaehdotusvaiheeseen on laadittu erillinen vain viranomaiskäyttöön tarkoitettu liite kaavaratkaisun vaikutusten arvioinnista uhanalaiseen päiväpetolintuun kaavaratkaisun vaikutuksista. Työneuvottelussa 8.10.2026 Lupa- ja valvontavirasto kommentoi, että vaikutukset suureen päiväpetolintuun on arvioitu, eikä kaavasta muodostu suuria vaikutuksia.
Pesimälinnustohavainnot olisi tullut esittää kartalla, jotta tuloksia voisi paremmin arvioida sekä huomioida lintujen kannalta tärkeät alueet hankkeen toteutuksessa.	Pesimälinnustohavainnot liitetään kaavaselostukseen kaavaehdotusvaiheessa.

2.7 Kasvillisuus ja luonto

Yhteysviranomaisen kommentit	Huomiointi/huomioita
Inventointiin käytetty aika (kuusi (6) maastotyöpäivää) oli varsin lyhyt suhteessa hankealueen kokoon ja sähkönsiirtoreitin pituuteen. Näin ollen on mahdollista, että arvokkaita luontokohteita on jäänyt inventointien ulkopuolelle, koska kartoitus on kohdistunut vain osalle hankealuetta ja sähkönsiirtoreittiä.	Tämän perustellun päätelmän johdosta laaditun YVA-selostuksen täydennyksen yhteydessä kuljettiin Rajavuoren sähkönsiirtoreitti läpi kokonaisuudessaan inventoinnissa.

2.8 Suojelualueet

Yhteysviranomaisen kommentit	Huomiointi/huomioita
Arviointiselostuksessa on esitetty epäselvästi Kärmesojanmaan suojeluun varatun alueen etäisyys sähkönsiirtoreittiin, mikä aiheuttaa epävarmuutta tehtyyn arviointiin.	Sähkönsiirtoreittiä ei ratkaista suunnittelualueen kaavoituksessa. Huomioidaan valittavan sähkönsiirtoreitin jatkosuunnittelussa.
Arviointiselostuksessa ei ole huomioitu, että Visaharjuntien pohjoisosassa, lähellä suunniteltua sähkönsiirtoreittiä, sijaitsee Visaharjun yksityismaiden suojelualue (YSA103250).	Sähkönsiirtoreittiä ei ratkaista suunnittelualueen kaavoituksessa.

	Huomioidaan valittavan sähkönsiirtoreitin jatkosuunnittelussa.

2.9 Yhteisvaikutukset

Yhteysviranomaisen kommentit	Huomiointi/huomioita
Yhteisvaikutusten osalta kaikkia alueen maankäyttöä muuttavia hankkeita ei ole lueteltu arviointiselostuksessa. Muun muassa Laihian Kattiharjun tuulivoimapuisto olisi ollut hyvä esittää yhteisvaikutusten arvioinnin kartoissa.	Sähkönsiirtoreittiä ei ratkaista suunnittelualueen kaavoituksessa. Kattiharjun tuulivoimapuisto on huomioitu kaavaselostuksessa lainvoimaisena osayleiskaavana ja yhteisvaikutusten arvioinnissa.
Sähkönsiirtoreitin yhteisvaikutusten arvioinnissa ei arviointiselostuksen mukaan ole huomioitu yhteisvaikutuksia lähialueen tuulivoimahankkeiden kanssa.	Huomioidaan valittavan sähkönsiirtoreitin jatkosuunnittelussa. Kaavaselostuksessa yhteisvaikutuksia on arvioitu tuulivoimahankkeiden kanssa huomioiden niiden hankekehityksen vaihe.
Hankkeen ja läheisten tuulivoimahankkeiden maisemavaikutuksia Levanevan-Kuuttonevan alueeseen, jonne näkemäalueanalyysin perusteella hanke näkyy selkeästi ja laajalle alueelle, ei ole tarkasteltu havainnekuvin.	YVA-täydennyksessä on arvioitu havainnekuvalla Rajavuoren sähkönsiirtoreitin maisemavaikutuksia Levanevan-Kuuttonevan alueeseen.
Yhteisvaikutuksista hankealueen läheiseen loma- ja vakituiseen asutukseen ei esitetä havainnekuvaa.	Taaborinvuori-Miiluhaudanmäki-Jokiperä-tuulivoimapuiston tuulivoimaloiden sekä sähkönsiirtoreittien suunnittelu on kesken, joten yhteisvaikutusten arviointi on tässä vaiheessa hyvin epävarmaa. Yhteisvaikutuksia arvioidaan tyypillisesti siinä hankkeessa, jonka suunnittelu on jäljempänä.
Sähkönsiirron osalta yhteisvaikutusten arviointia maiseman osalta ei ole tehty. Myöskään sähkönsiirron ja tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutusten arviointia ei ole tehty.	Yhteisvaikutuksia sähkönsiirrossa maisemavaikutusten osalta on arvioitu YVA-selostuksen luvussa 27.2.1 ja tämän perustellun päätelmän jälkeen vaihtoehtoisen sähkönsiirtoreitin osalta YVA-selostuksen täydennyksen luvussa 20.1.
Luontoon ja eläimistöön tehty yhteisvaikutusten arviointi on suppea. Arviointiselostuksessa ei ole arvioitu eri hankkeiden sähkönsiirron vaikutuksia Kylkisalonnevan alueeseen, jonne on suunnitteilla kaksi erillistä uutta ilmajohtoa, tai Kärmesojanmaalle, jossa tilanne on sama. Hankealueen yhteisvaikutuksista Taaborinvuori-Miiluhaudanmäen tuulivoimahankkeen kanssa olisi ollut hyvä olla arvio sekä luonnon monimuotoisuuden osalta että vaikutuksista metsolle, joka on törmäysherkkä laji.	Taaborinvuori-Miiluhaudanmäki-Jokiperä-tuulivoimapuiston tuulivoimaloiden sekä sähkönsiirtoreittien suunnittelu on kesken, joten yhteisvaikutusten arviointi on tässä vaiheessa hyvin epävarmaa. Yhteisvaikutuksia arvioidaan tyypillisesti siinä hankkeessa, jonka suunnittelu on jäljempänä. Ei ole perusteltua syytä olettaa, että tuulivoimahanke ja energiavarasto toteutuisivat

	kaavan suunnittelualueen välittömässä läheisyydessä yhtä aikaa. Kaava-alue on EPV:n omistuksessa ja maakuntakaava ei mahdollista tälle alueelle tuulivoimarakentamista.

2.10 Ihmisten terveys, elinolot ja viihtyvyys

Yhteysviranomaisen kommentit	Huomiointi/huomioita
Sähkönsiirron osalta voimajohtojen sähkö- ja magneettikenttien vaikutusten arviointi jää suppeaksi ja sisällöltään epäjohdonmukaiseksi.	Voimajohtojen sähkö- ja magneettikentistä ei arvioida aiheutuvan vaikutuksia terveyteen. STM:n asetuksen (1045/2018) ionisoimattoman säteilyn raja-arvoa pienitaajuisille magneettikentille nostettiin 100 mikrotesiasta 200 mikrotesiaan. Tämä raja-arvo ei ylity edes suoraan voimajohtojen alapuolella. STM:n asetusta ei sovelleta voimajohtojen sähkökenttiin, koska sähköturvallisuuslaissa säädetään voimajohdoille vaatimuksia, jotka rajoittavat sähkökenttien voimakkuuden ympäristölle turvalliselle tasolle. 110 kV voimajohdon alla sähkökentän voimakkuus on 2-3 kV/m (Fingrid 2020). Sähkökenttä vaimenee nopeasti siirryttäessä kauemmas voimajohdon keskilinjasta. Tämän perustellun päätelmän jälkeen laaditussa YVA-selostuksen täydennyksessä arvioitiin uuden sähkösiirtoreitin ympäristövaikutukset. Nykyiset asuin- ja lomarakennukset sijoittuvat lähimmillään noin 200 metrin etäisyydelle. Kaavassa ei ratkaista sähkönsiirtoa. Kaava mahdollistaa sähköaseman sijoittamisen kaava-alueelle. Lähimmät lomarakennukset sijaitsevat koillisessa noin 1 050 metrin etäisyydellä kaavan suunnittelualueesta.
Lieventämistoimenpiteitä ihmisiin kohdistuville vaikutuksille ei esitetä.	Terveysvaikutusten arvioinnissa todetaan, että terveysvaikutuksia voidaan lieventää toteuttamalla hankkeessa kuvattuihin ilmanlaatuun ja meluun liittyvien haitallisten vaikutusten lieventämiseen tarkoitettuja keinoja, joita on esitetty kyseisten arviointien yhteydessä.

2.11 Arkeologinen kulttuuriperintö

Yhteysviranomaisen kommentit	Huomiointi/huomioita
Vaikutuksia arkeologiseen kulttuuriperintöön ei ole merkitty arvioitujen vaikutusten merkittävyys -koontitaulukkoon arviointiselostuksessa.	Arkeologiseen kulttuuriperintöön kohdistuvien vaikutusten merkittävyyttä on arvioitu erikseen jokaiselle kulttuuriperintökohteelle, ja nämä merkittävyydet on koottu taulukkoon 19-5.

2.12 Pintavedet

Yhteysviranomaisen kommentit	Huomiointi/huomioita
Sähkönsiirtoreitti ylittää Laihianjoen latvan kunnostettujen kalojen kutupaikan kohdalla ennen valtatie 3 (E12) -tien ylitystä. Kutupaikan laadulle tärkeää uomien varjostusta ei ole huomioitu arviointiselostuksessa. Uomien varjostuksen vähenemistä ei ole huomioitu myöskään yhteisvaikutusten arvioinnissa.	Sähkönsiirtoreittiä ei ratkaista suunnittelualueen kaavoituksessa. Huomioidaan valittavan sähkönsiirtoreitin jatkosuunnittelussa jättämällä riittävä puustoinen alue jokivarteen.
Arvioita uusien teiden ja ojien sijainnista ja määristä hankealueella ei ole esitetty.	Pintavesien johtaminen ja varastointi esitetään hulevesiselvityksessä. Suunnittelualueelle esitetään kulkuyhteys kahdesta suunnasta. Suunnittelualueelle tarvittava tiestö tarkentuu, kun edetään yleiskaavoituksesta lupavaiheeseen ja varastojen tarkempi sijoittuminen varmistuu. Yleiskaava mahdollistaa energiavarastoinnin eri teknologioilla.

3. Yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä

Yhteysviranomaisen kommentit	Huomiointi/huomioita
Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen keskeisimmät vaikutukset kohdistuvat linnustoon, liito-oravaan, kasvillisuuteen ja luontotyyppeihin, maisemaan sekä ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen.	Nämä vaikutukset on tunnistettu keskeisimmiksi YVA-selostuksessa ja huomioidaan kaavaratkaisun vaikutusten arvioinnissa.
Lisäksi hankkeesta muodostuu yhteisvaikutuksia lähialueen muiden hankkeiden kanssa linnustoon, liito-oravaan, elinympäristöjen pirstoutumiseen, ekologisten yhteyksien katkeamiseen, kasvillisuuteen ja luontotyyppeihin, maisemaan sekä ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen.	Yhteisvaikutuksia on arvioitu YVA-selostuksessa ja sen täydennyksessä sekä huomioitu kaavaselostuksessa.
Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan hankkeen sähkönsiirtoreitti aiheuttaa suuremmat ympäristövaikutukset kuin energiavaraston alue.	Merkitään tiedoksi.

3.1 Linnusto

Yhteysviranomainen toteaa, että sekä hankealueella että sähkönsiirrolla on todennäköisesti suuria merkittäviä vaikutuksia linnustoon.	-

Yhteysviranomainen katsoo, että metson osalta lajin herkkyyden arviointiin jää epävarmuutta, eikä hankealueen lajiin kohdistuvia, arvioitua merkittävämpiä kielteisiä vaikutuksia, voida poissulkea.	-
Yhteysviranomainen katsoo, että sähkönsiirtoreitin kielteiset vaikutukset kanahaukkaan ja viirupöllöön voivat lajien herkkyys huomioiden olla arviota suurempia.	-
Linnustovaikutusten pienentämiseksi on arviointiselostuksessa esitetty useita kielteisten vaikutusten lieventämiskeinoja. Yhteysviranomainen katsoo, että lievennyskeinot tulee toteuttaa.	Lievennyskeinot huomioidaan sähkönsiirron jatkosuunnittelussa ja mahdollisesti lupaehdoissa.
Hankealue ja sähkönsiirtoreitin länsiosa sijaitsevat suuren, uhanlaisen petolinnun reviirillä. Yhteysviranomainen toteaa, että hankkeen vaikutuksista kyseiseen lajiin jää epävarmuus, koska arviointiselostuksessa ei ollut lajin osalta selvitystä tai vaikutusten arviointia.	YVA-selostuksen täydennyksen yhteydessä toteutettiin päiväpetolintuselvitys.
Yhteysviranomainen toteaa, että hankkeen yhteisvaikutuksista muiden hankkeiden, erityisesti tuulivoiman, kanssa suureen petolintuun jää epävarmuus, koska arviointiselostuksessa ei ollut lajin osalta yhteisvaikutusten arviointia.	Yhteisvaikutuksia voidaan arvioida tarkemmin myöhemmin toteutuvien hankkeiden suunnittelun yhteydessä.

3.2 Liito-orava

Yhteysviranomainen yhtyy arviointiselostuksen arvioon sähkönsiirtoreitin suuresta kielteisestä vaikutuksesta liito-oravaan. Epävarmuutta arvioon tuovat puutteet liito-oravaselvityksissä, minkä takia vaikutukset saattavat olla vielä arvioitua suurempia. Jatkosuunnittelussa liito-oravaselvityksiä tulee täydentää ja tarvittaessa selvittää luonnonsuojelulain 83 §:n mukainen poikkeusluvan tarve.	YVA-täydennyksessä arvioidun Rajavuoren sähkönsiirtoreitin vaikutukset liito-oravaan on arvioitu pienemmiksi kuin Seinäjoen sähkönsiirtoreitin.

3.3 Kasvillisuus ja luontotyypit

Hankkeella ja sähkönsiirtoreitillä on arviointiselostuksen mukaan suuria kielteisiä vaikutuksia kasvillisuuteen ja luontotyyppeihin. Yhteysviranomainen pitää arviota sekä alueen että sähkönsiirron herkkyydestä ja vaikutusten merkittävyydestä oikeansuuntaisena, kun ottaa huomioon alueen koon ja siirtoreitin pituuden.	Merkitään tiedoksi.
Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa 2050 osoitetulle luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen, Orisbergin-Kylkisalonevan alueen, huomionarvoisiin luontotyyppeihin on arviointiselostuksessa tunnistettu sähkönsiirtoreitin suuri kielteinen vaikutus. Myös elinympäristön yhtenäisyyteen ja pirstoutumiseen kohdistuva vaikutus on tunnistettu suureksi. Yhteysviranomainen yhtyy tehtyyn arvioon.	Merkitään tiedoksi.

3.4 Yhdyskuntarakenne ja maankäyttö

Yhteysviranomainen yhtyy arviointiselostuksen arvioon sähkönsiirron vaikutuksista yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön.	Merkitään tiedoksi.

3.5 Maisema

Arviointiselostuksessa maisemavaikutukset on arvioitu kohtalaisen kielteisiksi. Yhteisviranomaisen näkemyksen ja saatujen lausuntojen perusteella vaikutukset voivat kuitenkin olla merkittävämpiä. Yhteysviranomainen katsoo, että maisemavaikutuksia kohdistuu muun muassa Levanevan-Kuuttonevan, Kylkisalonnevan maisemiin ja Pässilänvuoren-Sikavuoren alueen pohjoiseen avautuviin maisemiin sekä Ilmajoen Alajoen valtakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle. Lisäksi Sutikankankaan loma-asutusalueen lähimaisema muuttuu huomattavasti.	-

Valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen, Ilmajoen Alajoen lakeusmaisemaan, kohdistuu arviointiselostuksen mukaan kohtalainen kielteinen vaikutus. Yhteysviranomainen arvioi, että maisemavaikutukset voivat olla arviointiselostuksessa arvioitua suuremmat, sillä vaikka uusi linja rakennettaisiin olemassa olevan voimalinjan kanssa samaan johtokäytävään ja samalle tasolle, näkyvät pylväsrakenteet avoimessa maisemassa kauas.	Asia huomioidaan sähkönsiirron jatkosuunnittelussa. YVA-täydennyksessä arvioitu Rajavuoren sähkönsiirtoreitin VE2 maisemavaikutukset pienemmiksi kuin VE1:n. VE2:sta ei kohdistu maisemavaikutuksia Ilmajoen Alajoen lakeusmaisemaan.

3.6 Yhteisvaikutukset

Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen ja erityisesti sähkönsiirtoreitin yhteisvaikutukset voivat olla suuria kielteisiä myös maisemaan, luontoympäristöön ja luonnon monimuotoisuuteen, aiheuttaen elinympäristöjen pirstoutumista ja ekologisten käytävien katkeamista.	-
Sähkönsiirron osalta yhteysviranomainen katsoo, että kielteisten vaikutusten muun muassa elinympäristöjen pirstoutumisen ja maisemavaikutusten ehkäisemiseksi ja lieventämiseksi, olisi hyvä selvittää yhteistyömahdollisuus muiden hankkeiden kanssa huomioiden myös tuulivoima-alueet.	Sähkönsiirron suunnittelussa tehdään yhteistyötä mahdollisuuksien mukaan.

3.7 Arkeologinen kulttuuriperintö

Yhteysviranomainen yhtyy arvioon, mutta huomauttaa, että alueellinen museo, Seinäjoen museot, on nostanut lausunnossaan esiin Pohdonmaalakson ja Kärmesojanhaudan lisäksi myös Joenperänsaunan, Osapuntarinhaudan ja Osapuntarin kivet, joihin arviointiselostuksessa arvioitiin kohdistuvan vain kohtalaisia kielteisiä vaikutuksia. Museo myös huomauttaa lausunnossaan, että jatkosuunnittelussa tulee pyrkiä sijoittamaan sähkönsiirtoreitti siten, ettei arkeologisia kohteita jää johtoaukealle tai sen välittömään läheisyyteen.	Huomioidaan sähkönsiirron jatkosuunnittelussa.

3.8 Ihmisten elinolot ja viihtyvyys

Yhteysviranomainen toteaa, että vaikutuksissa ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen korostuvat sähkönsiirron vaikutukset etenkin kahteen sähkönsiirtoreittiä lähimpänä sijaitsevaan asuinrakennukseen sekä hankealueen vaikutukset Sutikankankaan alueen vapaa-ajan asukkaisiin ja alueella ylläpidettävään virkistystoimintaan. Arviointiin liittyvät epävarmuustekijät huomioiden hankkeesta voi muodostua arvioitua kielteisempiä vaikutuksia ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen hankealueen muuttaessa ympäristöä energialaitostoiminnan lähialueeksi ja sähkönsiirron vaikutusten myötä.	Asia huomioidaan sähkönsiirron jatkosuunnittelussa. YVA-täydennyksessä arvioitu Rajavuoren sähkönsiirto-reitin läheisyydessä sijaitsee vähemmän asuin- ja lomarakennuksia kuin Seinäjoen sähkönsiirtoreitin läheisyydessä.

3.9 Onnettomuusriskimallinnus

Mallinnuksessa ei tutkittu tilannetta, jossa kaksi tai useampi varasto vuotaa, jolloin siitä aiheutuvan terveyshaitan riski saattaa olla suurempi.	Riskitarkastelussa huomioitiin mahdolliset häiriötilanteet ja niiden todennäköisyys. Ison vuodon todennäköisyys on äärimmäisen pieni ja se edellyttää ulkoista törmäystä. Tämän takia useamman hiilidioksidivaraston yhtäaikaista vuotoa pidettiin hyvin epätodennäköisenä eikä sitä siksi mallinnettu.

4. Perustelut

4.1 Linnusto

Yhteysviranomaisen kommentit	Huomiointi/huomioita
Vuotuiset vaihtelut ovat sekä pöllöillä että metsäkanalinnuilla suuria, joten vain yhtenä vuonna suoritetut maastoseurannat tuovat epävarmuutta tehtyyn arviointiin. Varovaisuusperiaate huomioiden vaikutukset edellä mainituille linturyhmille voivat olla selvityksessä arvioituja suuremmat	YVA-täydennyksen yhteydessä metsäkanalintuja selvitettiin myös vuonna 2025 kaavan suunnittelualueella.
Hankealueelle ja sähkönsiirtoreitin läheisyyteen sijoittuvat metson soidinalueet. Tässä hankkeessa sekä energiavarastoalue, että sen sähkönsiirto voivat aiheuttaa metson soitimille ja siten myös sen lisääntymiselle vahinkoa. Hankkeen sijoittelussa tulisi huomioida soitimet.	Sähkönsiirtoreiteillä on tehty reittimuutoksia luontohavaintojen perusteella. Hankealueella sijaitsevaa metson soidinaluetta ei voida tässä hankkeessa kiertää.
Hankkeen ja sähkönsiirron vaikutukset, yhteisvaikutukset huomioiden suureen, uhanalaiseen petolintuun tulee selvittää hankkeen jatkosuunnittelun yhteydessä.	YVA-selostuksen täydennyksen yhteydessä toteutettiin päiväpetolintuselvitys. Yhteisvaikutusten arviointi sisältää merkittävää epävarmuutta, sillä Taaborinvuori-Miiluhaudanmäki-Jokiperätuulivoimapuiston tuulivoimaloiden sekä sähkönsiirtoreittien suunnittelu on kesken. Ei ole perusteltua syytä olettaa, että tuulivoimahanke ja energiavarasto toteutuisivat kaavan suunnittelualueen välittömässä läheisyydessä yhtä aikaa. Kaava-alue on EPV:n omistuksessa ja maakuntakaava ei mahdollista tälle alueelle tuulivoimarakentamista. Kaavaehdotusvaiheeseen on laadittu erillinen vain viranomaiskäyttöön tarkoitettu liite kaavaratkaisun vaikutusten arvioinnista uhanalaiseen päiväpetolintuun kaavaratkaisun vaikutuksista. Työneuvottelussa 8.10.2026 Lupa- ja valvontavirasto kommentoi, että vaikutukset suureen päiväpetolintuun on arvioitu, eikä kaavasta muodostu suuria vaikutuksia.
Arviointiselostuksessa kaikille linturyhmille (pesimälinnusto, pöllöt, suuret petolinnut, muuttolinnut, metsäkanalinnut) on käytetty samaa, kohtalaista herkkyyttä. Linnusto koostuu kuitenkin erityyppisistä lajeista ja lajiryhmistä, joiden herkkyys muutokselle vaihtelee, eikä samaa herkkyyttä voida käyttää kaikille lajiryhmille. Lajien herkkyyden ja sitä kautta vaikutusten merkittävyyden arvioinnissa on puutteita, jolloin vaikutusten merkittävyyden arviointiin sisältyy epävarmuutta.	-
Uuden sähkönsiirtoreitin pituus ja hankealueen koko huomioiden herkkyyden arviointia voidaan ainakin pesimälinnuston ja muuttolinnuston osalta pitää oikeansuuntaisena.	Merkitään tiedoksi.

Lievennyskeinot tulee huomioida hankkeen jatkosuunnittelussa.	Sähkönsiirron osalta mahdolliset lievennyskeinot huomioidaan sähkönsiirron jatkosuunnittelussa.

4.2 Luonnonolot

Yhteysviranomaisen kommentit	Huomiointi/huomioita
Lieventämiskeinojen osalta jää epäselväksi, aiotaanko niitä toteuttaa. Yhteysviranomainen huomauttaa, että hankkeen edetessä on suositeltavaa suojata suunnittelun ja toimintojen sijoittelun keinoin alueen uhanalaisia luontotyyppejä. Uhanalaiset kasvilajit ja luontotyypit tulee huomioida sähkönsiirtolinjan sijoittamisessa.	Sähkönsiirron osalta mahdolliset lievennyskeinot huomioidaan sähkönsiirron jatkosuunnittelussa mm. pylvässijoittelussa.
Kärmesojanmaan suojeluun varatun alueen todetaan arviointiselostuksessa olevan lähimmillään noin 30 metrin etäisyydellä suunnitellusta sähkölinjasta, mutta selostuksesta ei käy ilmi, tarkoitetaanko 30 metrin etäisyyttä johtokäytävän keskipisteestä vai johtokäytävän reunasta. Yhteysviranomainen huomauttaa, että mikäli etäisyys lasketaan johtokäytävän keskipisteestä ovat vaikutukset suojeluun varattuun alueeseen todennäköisesti arvioitua merkittävämmät.	Etäisyys on tässä tapauksessa mitattu johtokäytävän keskipisteestä.
Hankkeen jatkosuunnittelussa tulee soveltaa esitettyjä lieventämistoimenpiteitä, ja huomioitava [Kärmesojanmaan] alueen status maakuntakaavassa osoitettavana luonnonsuojelualueena ja maakuntakaavassa alueelle annettava suojelumääräys.	Asia kuuluu sähkönsiirron jatkosuunnitteluun.

4.3 Eläimistö

Yhteysviranomaisen kommentit	Huomiointi/huomioita
Hankkeen vaikutusten kuvaus liito-oravalle on varsin suppea.	Asia liittyy sähkölinjojen suunnitteluun. Suunnitellun energiavaraston alueelle ei ole laadittu erillistä liito-oravakartoitusta, sillä alueella ei esiinny liito-oravalle potentiaalisia elinympäristöjä.
Arviointiselostuksessa on arvioitu, että hanke toteutuessaan hävittää tai heikentää luonnonsuojelulain 78 §:n mukaisia Luontodirektiivin IV-a liitteen lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, joten tulee selvittää, tarvitaanko hankkeelle luonnonsuojelulain 83 §:n mukainen poikkeuslupa. Liito-oravan suojelutaso on lähtökohtaisesti epäsuotuisa ja suojelutaso riittämätön. Hankesuunnittelussa tuleekin ensisijaisesti löytää vaihtoehtoja, jotta lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ei heikennetä.	Asia koskee Seinäjoen sähkönsiirtoreitin arvioituja vaikutuksia. Energiavaraston kaava-alueelle suunniteltavien toimien ei arvioida aiheuttavan muutosta liito-oravan, lepakoiden tai muun eläimistön elinympäristöihin.
Lepakoiden osalta sähkölinjan vaikutukset on arvioitu vähäisiksi kielteisiksi, mutta huomioiden useammat lepakoille soveltuvat alueet linjan varrelta sekä epävarmuudet kartoitusten tuloksissa, voivat linjan vaikutukset lepakoille olla arvioitua suurempia.	Asia koskee Seinäjoen sähkönsiirtoreitin arvioituja vaikutuksia. Energiavaraston kaava-alueelle suunniteltavien toimien ei arvioida aiheuttavan muutosta lepakoiden elinympäristöihin.

Luonnonvarakeskus huomauttaa lausunnossaan, että tehdyillä selvityksillä ei voida sulkea pois suden esiintymistä alueella.	Suteen kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa hyödynnettiin LUKE:n laatimaa susikanta-arviota ja viimeisimpiä Tassu-järjestelmän avoimesti saatavilla olevia susihavainto- ja DNA-näytetietoja (Luonnonvaratieto 2.9.2024). Yhteisvaikutukset susiin arvioitiin YVA-selostuksessa kokonaisuutena vähäiseksi kielteiseksi. Energiavaraston rakentamisella ei kuitenkaan arvioitu olevan vaikutusta susiin susien laajojen reviirien vuoksi.
Arviointiselostuksessa on tunnistettu ja kuvattu keinoja rajoittaa ja ehkäistä sähkönsiirtoreitin kielteisiä vaikutuksia direktiivilajeille. Lieventämiskeinojen käyttäminen hankkeessa jää kuitenkin epäselväksi ja niiden toimivuutta on vaikea arvioida. Hankkeen mahdollisista yhteisvaikutuksista direktiivilajeille jää epävarmuus, muun muassa samalle susireviirille sijoittuvien hankkeiden osalta.	Sähkönsiirron osalta mahdolliset lievennyskeinot huomioidaan sähkönsiirron jatkosuunnittelussa.

4.4 Maankäyttö ja kaavoitus

Yhteysviranomaisen kommentit	Huomiointi/huomioita
Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa 2050 annetaan luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeille alueille suunnittelumääräys, jonka mukaan tulee mm. välttää luontoympäristön pirstoutumista. Useiden rinnakkaisten uusien ilmajohtojen toteuttaminen Kylkisalonnevalle ei ole maakuntakaavan suunnittelumääräyksen mukainen ratkaisu.	Sähkönsiirron suunnittelussa tehdään yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa mahdollisuuksien mukaan.

4.5 Maisemavaikutukset

Yhteysviranomaisen kommentit	Huomiointi/huomioita
Arviointiselostuksessa todetaan puuston peittävän vahvasti näkymiä, mutta puustoon kohdistuvien muutosten muuttavan tilannetta nopeasti. Yhteysviranomainen yhtyy näkemykseen ja huomauttaa, että puuston suojaavaa vaikutusta ei voida huomioida maisemavaikutuksia lieventävänä tekijänä, eikä peitteisyyden takia voida arvioida hankkeen vaikutuksia vähäisemmiksi.	YVA-selostuksessa on esitetty myös havainnekuvia, joissa energiavarasto on tuotu näkyviin puuston läpi. Kaavaehdotukseen laadittiin uusi havainnekuva Sutikan alueen loma-asutuksen suunnalta tarkasteltuna.
Jokiperän asutukseen kohdistuvista maisemavaikutuksista jää epävarmuus, sillä niiden käsittely jää arviointiselostuksessa vähälle. Havainnekuvan mukaan puusto peittäisi varastonäkymän kokonaan, mutta tilanne voi olla toinen, jos puusto poistetaan. Lisäksi arviointiselostuksessa Tampereentien paikallisesti arvokkaita kohteita koskevassa arvioinnissa mainitaan, että energiavarasto näkyisi paikoitellen Tampereentien varren molemmilla puolilla peltoaukeilla.	-

4.6 Yhteisvaikutukset

Yhteysviranomaisen kommentit	Huomiointi/huomioita

Arviointiselostuksen mukaan erityisesti energiavaraston, Ooperin ja Taaborinvuori-Miiluhaudanmäki-Jokiperän hankealueiden ja sähkönsiirtoreittien väliselle alueelle voi rakennustoimista aiheutua laajempaa luonnon pirstaloitumista ja ekologisten käytävien katkeamista. Yhteysviranomainen katsoo, että tämä huomio on tärkeä, ja huomauttaa, että alueen eri energiantuotantohankkeiden ja niiden sähkönsiirron kielteiset yhteisvaikutukset elinympäristöjen pirstoutumiseen ja ekologisiin yhteyksiin kuten Kylkisalonnevaan ja sen ympäristöön saattavat olla arvioitua suurempia ja koskevat rakennusajan lisäksi myös toiminta-aikaa.	Yhteisvaikutuksia voidaan arvioida tarkemmin myöhemmin toteutuvien hankkeiden suunnittelun yhteydessä.
Ekologiset yhteydet tulee tunnistaa ja turvata myös Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 suunnittelumääräyksen mukaan.	Kaavan suunnittelualue ei katkaise tai estä toteutumasta maakuntakaavan ekologista yhteystarvetta Levanneva-Isokyrö välillä.
Yhteysviranomainen toteaa, että Kylkisalonnevan alueen lisäksi myös Kärmesojanmaata sivuaa kaksi eri hankkeissa suunniteltua sähkönsiirtoreittiä, joten alueeseen kohdistuu myös todennäköisesti merkittäviä kielteisiä yhteisvaikutuksia.	Asia koskee Seinäjoen sähkönsiirtoreittiä. YVA-selostuksen täydennyksessä on tutkittu vaihtoehtoinen sähkönsiirron reitti Rajavuoreen. Kaavassa ei ratkaista sähkönsiirtoreittiä, vaan huomioidaan se sähkönsiirron jatkosuunnittelussa.
Yhteysviranomainen yhtyy arvioon kielteisistä yhteisvaikutuksista, mutta huomauttaa, että sähkönsiirron yhteisvaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön muiden alueella vireillä olevien hankkeiden kanssa ovat suuria muun muassa Ilmajoen Alajoen lakeusmaisemaan kohdistuvien vaikutusten takia.	YVA-täydennyksessä on tutkittu vaihtoehtoinen sähkönsiirtoreitti Rajavuoreen. Kaavassa ei ratkaista sähkönsiirtoreittiä, vaan huomioidaan se sähkönsiirron jatkosuunnittelussa.
Sähkönsiirtoreittien ohella olisi ollut suositeltavaa tarkastella myös tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutuksia sähkönsiirron kanssa.	Rajavuoren sähkönsiirtoreitin yhteisvaikutuksia on arvioitu YVA-selostuksen täydennyksessä. Yhteisvaikutuksia voidaan arvioida tarkemmin myöhemmin toteutuvien hankkeiden suunnittelun yhteydessä.
Tuulivoimahankkeilla on mahdollisesti yhteisvaikutuksia maisemaan hankealueen ja sen sähkönsiirron kanssa Ilmajoen Alajoen lakeusmaiseman lisäksi muun muassa Sutikankankaan ja Jokiperän asutusalueisiin, Levanevan-Kuuttonevan alueeseen sekä Kylkisalonnevan alueeseen. Yhteysviranomainen toteaa, että hankkeiden ja niiden sähkösiirtoreittien suunnitteluaste aiheuttaa epävarmuutta maisemavaikutusten arviointiin.	Yhteisvaikutuksia voidaan arvioida tarkemmin myöhemmin toteutuvien hankkeiden suunnittelun yhteydessä.

4.7 Arkeologinen kulttuuriperintö

Yhteysviranomaisen kommentit	Huomiointi/huomioita
Kohteet Pohdonmaalakso, Kärmesojanhauta, Joenperäsauna, Osapuntarinhauta ja Osapuntarin kivet lukeutuvat seudun vanhimpiin tunnettuihin rajapaikkoihin, joilla olevat muinaisjäännökset todistavat pitäjien rajoilla oleviin metsäalueisiin vuosisatojen aikana kohdistuneesta nautinnasta.	Mainitut kohteet koskevat Seinäjoen sähkönsiirtoreittiä.

4.8 Pohjavedet

Yhteysviranomaisen kommentit	Huomiointi/huomioita
Voimajohtopylväiden sijoittelulla voidaan vähentää pohjavesialueille kohdistuvia riskejä. Pylväitä tulisi välttää varsinkin pohjaveden muodostumisalueella.	Asia koskee sähkönsiirron jatkosuunnittelua.

Sähkönsiirron reitti tulisi ensisijaisesti suunnitella kulkematta pohjavesialueiden läpi.	Asia koskee sähkönsiirron jatkosuunnittelua.

4.9 Ilmasto

Yhteysviranomaisen kommentit	Huomiointi/huomioita
Kansallisia ja maakunnallisia ilmasto-ohjelmia ja niiden tavoitteita on mainittu arviointiselostuksessa, mutta niiden osalta ei ole arvioitu esimerkiksi prosentuaalisesti, kuinka suuria päästöjä hankkeesta aiheutuu verrattuna maakunnan ja kuntien vuosittaisiin tai hankkeen elinkaaren aikaisiin päästöihin.	YVA-selostuksen täydennyksessä on suhteutettu VE2 voimajohdon rakentamisen päästöt Laihian kunnan ja Pohjanmaan maakunnan vuotuisiin päästöihin.
Sähkönsiirtoreitti kulkee myös Ilmajoen ja Seinäjoen kuntien kautta, joten olisi tullut verrata sähkönsiirtoreitin rakentamisesta ja puuston poistosta aiheutuvia päästöjä ja hiilivarastojen sekä -nielujen menetyksiä myös näiden kuntien ja Etelä-Pohjanmaan maakunnan päästöihin.	Asia koskee sähkönsiirtoreittiä.
Ilmastovaikutusten osalta merkittävien vaikutusten lieventämiskeinoja on arviointiselostuksessa avattu, mutta ei arvioitu niiden tehokkuutta tai niihin sitoutumista ja seurantaa.	Ilmastonmuutokseen kohdistuvien vaikutusten lieventämiskeinoihin sitoutuminen ratkaistaan hankkeen myöhemmissä vaiheissa.